



Økonomiske effekter av en mulig kommunesammenslåing mellom Volda og Ørsta

”Volda-Ørsta kommune”

AUDUN THORSTENSEN

TF-notat nr. 7/2010

TF-notat

Tittel:	Økonomiske effekter av en mulig kommunesammenslåing mellom Volda og Ørsta – ”Volda-Ørsta kommune”
TF-notat nr:	7/2010
Forfatter(e):	Audun Thorstensen
Dato:	13042010
Gradering:	Ingen
Antall sider:	10
Framsidedfoto:	Kart Volda - Ørsta
ISBN:	978-82-7401-363-6
ISSN:	1891-053X
Pris:	100,-
	Kan lastes ned gratis som pdf fra telemarksforsking.no

Prosjekt:	Økonomiske effekter kommunesammenslåing
Prosjektnr.:	20080503
Prosjektleder:	Audun Thorstensen
Oppdragsgiver(e):	Sunnmørsposten

Resymé: I dette notatet har vi beregnet økonomiske effekter av en mulig kommunesammenslåing mellom Volda og Ørsta kommuner.

Telemarksforsking, Boks 4, 3833 Bø i Telemark. Org. nr. 948 639 238 MVA

Forord

På oppdrag fra lokalavisen Sunnmørsposten har vi beregnet økonomiske effekter på overføringene fra inntektssystemet av en mulig kommunesammenslåing mellom Volda og Ørsta.

Det er fra oppdragsgiver forutsatt at kommunesenteret i den "nye" kommunen blir lagt til Ørsta (der kommunesenteret for Ørsta kommune ligger i dag).

Bø, 13.4.2010

Audun Thorstensen

Prosjektleder

Innhold

Sammendrag	5
1. Effekter på overføringene fra inntektssystemet	6
1.1 Om beregningen	6
1.2 Endringer i rammetilskuddet som følge av en mulig sammenslåing	7

Sammendrag

I dette notatet har vi beregnet økonomiske effekter av en mulig kommunesammenslåing mellom Volda og Ørsta kommuner.

Beregningene viser at en sammenslått kommune ”Volda-Ørsta”, med Ørsta som kommunesenter, vil få mer enn 7 millioner kroner mer i statlige rammeoverføringer per år. Det vil være tilfelle over en hel 10 – års periode etter en eventuell sammenslåing. Etter 10 år vil effekten gradvis avta, og etter 15 år vil rammeoverføringene ligge rundt 7 millioner kroner lavere enn dagens tilskudd for de tre kommunene.

1. Effekter på overføringene fra inntektssystemet

1.1 Om beregningen

Beregningene er gjennomført i prognosemodellen til KS, versjon ”prok1002”¹, ved å opprette en ny, ”konstruert” kommune og legge inn nye verdier for følgende kriterier:

- Alle kriteriene i kostnadsnøkkelen for utgiftsutjevning.²
- Nytt antall kommuner i landet for beregning av basistilskuddet.
- Anslag på skatteinntekter som foreslått i KS-modellen
- Inndelingstilskudd.³

Med disse dataene kjøres det partielle beregninger ved hjelp av KS sin prognosemodell både med og uten sammenslåing. De direkte økonomiske effektene av en sammenslåing slår bare ut på rammetilskuddet, men siden rammetilskuddet også inneholder et element koblet til skatt – nemlig inntektsutjevningen – går vi veien om ”frie inntekter” (= skatt + rammetilskudd) for å finne fram til differansene mellom dagens nivå, nivået de 10 årene man har fullt inndelingstilskudd og nivået etter 15 år når inndelingstilskuddet er borte.

Et problem med å lage en slik fremstilling, er at kommunenes inntektssystem ikke er en statisk størrelse. Våre beregninger er dermed kun gyldige for den situasjonen

¹ Datert 22.2.2010.

² Nye verdier for ”reisetid”, ”sone” og ”nabo” er beregnet av SSB. Kriteriet for urbanitet og netto tilskudd/trekk for elever i statlige og private skoler er beregnet av oss. Verdiene for de øvrige kriteriene ble konstruert ved å summere tilsvarende verdier for enkeltkommunene. Det samme gjorde vi for skatteinntektene.

³ Verdien av et basistilskudd er satt til 9,214 mill. kroner i beregningene av inndelingstilskudd.

vi kjenner per i dag. For den nye kommunekonstellasjonen er summene og differansene satt opp i tabell lik det eksempelet som er vist under.

Tabell 1 Frie inntekter pr år i millioner 2010-kr. Eksempelkommune

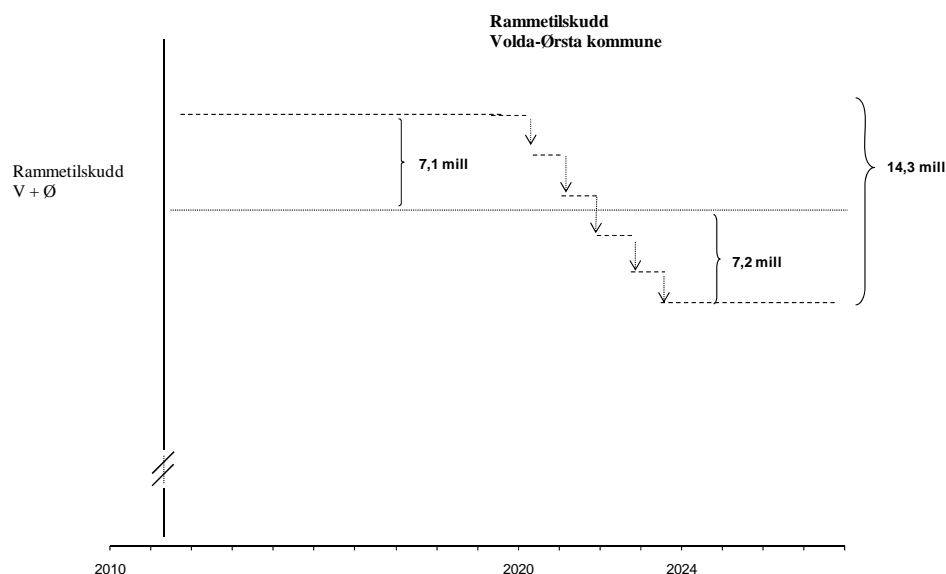
	Eksempelkommune
Sum frie inntekter pr år før sammenslåing (A)	300
Frie inntekter pr år i 10 år etter sammenslåing (B)	330
Frie inntekter pr år fra og med år 15 etter sammenslåing (C)	280
Årlig effekt av sammenslåing de første 10 årene (B-A)	+30
Årlig effekt av sammenslåing fra og med år 15 (C-A)	-20

1.2 Endringer i rammetilskuddet som følge av en mulig sammenslåing

Slik inntektssystemet er utformet, vil ikke rammetilskuddet for en ny sammenslått kommune være lik summen av rammeoverføringene for de ”gamle” kommunene.

For å stimulere til frivillige kommunesammenslutninger, ble det fra og med budsjettåret 2002 innført et såkalt ”inndelingstilskudd” som en del av inntektssystemet. Denne ordningen gjør at en sammensluttet kommune blir overkompensert i en periode på 15 år, hvorav 10 av årene er med full kompensasjon. Den påfølgende 5-årsperioden innebærer en nedtrapping av inndelingstilskuddet. Etter 15 år er så rammetilskuddet nede på det nivået som skal gjelde på lang sikt.

Under vises hvilke kortsiktige og langsiktige effekter det vil være snakk om ved en eventuell sammenslåing av Volda og Ørsta.



Figur 1 Rammetilskuddsutvikling med og uten sammenslåing. ”Volda-Ørsta kommune”

Den *heltrukne linjen* er summen av rammetilskudd som Volda og Ørsta får før sammenslåing. For enkelthets skyld forutsetter vi at de beholder akkurat det samme tilskuddsnivået ”for all framtid” hvis de fortsetter som selvstendige kommuner⁴. Den *stiplede linjen* viser hvordan rammetilskuddet vil utvikle seg i perioden etter en sammenslåing. Vi ser at en sammenslåing først gir 7,1 millioner kr i *større* overføringer som følge av at reisetid og -avstander i den nye kommunen øker. Dette utgjør + 0,7 % pr år i forhold til dagens brutto driftsinntekter.⁵

Etter 10 år begynner *nedtrappingen av inndelingstilskuddet* som en ”ny kommune” får ved sammenslåingen. Etter nye 5 år er den sammenslåtte kommunen nede på det tilskuddsnivået den skal ha på *lang sikt*. Det langsiktige tilskuddsnivået for den sammenslåtte kommunen ligger 7,2 millioner kr pr år under det de selvstendige kommunene hadde til sammen. Dette utgjør -0,7 % i forhold til dagens brutto

⁴ I realiteten vil rammetilskuddet svinge med endringer i folketall, befolknings sammensetning, totalrammer for kommuneøkonomien og inntektssystemet.

⁵ KOSTRA 2009

driftsinntekter. I perioden 2010-2021 vil den nye kommunen ha mottatt 76,6 mill kr⁶ mer enn de selvstendige kommunene vil få i sum.

Tabellen under viser effekten på frie inntekter ved en eventuell sammenslåing av de to kommunene.

Tabell 2 Frie inntekter pr år i mill 2010-kr. "Volda-Ørsta kommune"

	Volda-Ørsta kommunene
Sum frie inntekter pr år før sammenslåing (A)	660
Frie inntekter pr år i 10 år etter sammenslåing (B)	667
Frie inntekter pr år fra og med år 15 etter sammenslåing (C)	653
Årlig effekt de første 10 årene (B-A)	+ 7,1
Årlig effekt fra og med år 15 (C-A)	- 7,2

Utgiftsutjevningdelen i kommunenes inntektssystem påvirkes av følgende fem kriterier:

- Reiseavstand innen sone
- Beregnet reisetid
- Reiseavstand til nærmeste nabokrets
- Urbanitetskriteriet
- Basistillegget

Basistillegget er like stort for alle kommuner, og en sammenslått kommune vil dermed tape et basistillegg. Dette blir fullt ut kompensert i inndelingstilskuddet. De fire andre kriteriene som er listet opp, slår direkte ut på rammetilskuddet til den sammenslåtte kommunen – og omfattes ikke av noen overgangsordninger.

Ny kriterieverdi for reisetid, sone og nabo vil avhenge av hvor sentrum defineres i en sammenslått kommune. Sentrum i den nye kommunen er forutsatt å være dagens sentrum i Ulstein kommune.

Ny verdi på urbanitetskriteriet vil være kurant å beregne siden dette kriteriet er definert som innbyggertall opphøyd i 1,2.

⁶ Beregnet som 10 år à 7,1 mill. kr, 1 år med en økning på 4,2 mill. og et år til (det 12. året etter en eventuell sammenslåing) med en økning på 1,4 mill. kr. Inndelingstilskuddet trappes altså ned med 2,85 mill. kr per år i en femårsperiode.

Regionaltilskuddene i inntektssystemet som tildeles som et gitt beløp til den enkelte kommune, kompenseres fullt over inndelingstilskuddet. Ørsta kommune mottar i dag distriktstilskudd Sør-Norge.⁷

Hvordan endringen i rammetilskuddet fordeler seg på de ulike elementene er vist i tabellen under.

Tabell 3 Endring i ulike tilskuddselementer i 2010-kr. "Volda-Ørsta kommune"⁸

Tilskuddselement	Endring i 1000 kr
Reisetid	4 751
Sone	-539
Nabo	155
Urbanitetskriterium	2 764
Nto. virkn. statl/priv. skoler	-37
Basistillegg	-9 214
Distriktstilskudd Sør-Norge	-5 037
Inndelingstilskudd	14 251
Sum:	7 094

"Volda-Ørsta kommune" vil få en økning i den delen av rammetilskuddet som skriver seg fra kriteriene reisetid (4,751 mill), nabo (155 tusen) og urbanitet (2,764 mill) på 7,7 mill kr. Kriteriet sone (-539 tusen) og netto tilskudd/trekk for elever i statlige og private skoler (-37 tusen) slår negativt ut på rammetilskuddet for den nye kommunen.

Inndelingstilskuddet er på 14,251 mill kr (bestående av et basistilskudd og et distriktstilskudd Sør-Norge).

⁷ Vi tar det i praksis som gitt at også distriktstilskudd Sør-Norge vil omfattes av inndelingstilskuddet.

⁸ Inntektsutjevningen vil bli påvirket av en sammenslåing hvis de involverte kommunene har ligget i ulike "skatteinnteksklasser", dvs. hatt forskjellig kompensasjonsgrad. Volda og Ørsta har begge et skatteinntektsnivå under 90 % av landsgjennomsnittlig nivå. En eventuell sammenslåing av disse kommunene vil derfor ikke påvirke inntektsutjevningen over rammetilskuddet.